

Een spelend jongetje dat uitgroeide tot meesterknutselaar

Rieks Swarte

Theatermaker en ontwerper

FOTO: JOY SLAATS | TEKST: ROB KASTELEIJN (KW THEATERPROMOTIE)

Swarte Kunst brengt het hilarische *Potters Beesten* opnieuw op de planken, een van de eerste speelgoedvoorstellingen ooit en dé theaterhit van 1991. Vijf verhalen van Beatrix Potter worden in deze remake door de oorspronkelijke spelers tot leven gebracht. Met poppen, verkleedpartijen, tekenfilm-acteren, kartonnen decors, namaaksneeuw en muziek wordt de verbeelding geprikkeld. *Potters Beesten* is niet alleen betoverend voor kinderen, maar bezit ook de magische kracht die zorgt dat volwassenen voor eventjes weer kinderen worden.

Rieks Swarte (1949) is een van de fantasierijkste theatermakers van Nederland. Een spelend jongetje dat uitgroeide tot meesterknutselaar en bekend werd met zijn zogenaamde speelgoedvoorstellingen. Producties waarin (poppen)spel, tekst, film en objecten worden samengesmeed tot een heerlijk kijkspel voor jong en oud. Een van zijn beroemdste voorstellingen is nog steeds *Het Tapijt*, waarin het geborduurde beeldverhaal van de Slag bij Hastings uit 1066 tot leven wordt gewekt. Met zijn eigen, inmiddels opgeheven Firma Rieks Swarte maakte hij voorstellingen als *De Hongerende Weg* en *De Storm* (beiden met Liesbeth Colthof), *Alice, Tante Patent* en *Jip en Jannetje, de mjoeziekul*. Geliefd zijn ook de familievoorstellingen die Swarte bij het RO Theater creëerde, zoals *Kleine Sofie*, *Hondje* en *Ja Zuster Nee Zuster*.

In *Potters Beesten* geven vier acteurs – Rieks Swarte, Ferdi Janssen, Servaes Nelissen en Hans Thissen – vijf mierzoete dierenverhaaltjes van Beatrix Potter een hilarische twist. Over hoe dat idee destijds ontstond, vertelt Swarte: “In 1985 maakte ik bij Maatschappij Discordia mijn eerste speelgoedvoorstelling: *Grondijs, Mulder, Kiesman*. Pers en publiek vonden het een hele bijzondere, wonderlijke productie. Ineens stond mijn naam in de krant en was de speelgoedvoorstelling ontdekt. En paar jaar later werd ik gevraagd om iets te gaan doen met de boekjes van Beatrix Potter. Met z’n vieren – Servaes, Hans, Ferdi en ik – zijn we toen eerst aan de slag gegaan met *De kleermaker van Gloucester*, een kerstverhaal dat we op een snikhete dag in juni 1991 in de Toneelschuur in Haarlem hebben opgevoerd. Tot onze verbazing kwam het publiek niet meer bij van het lachen. Natuurlijk wisten we dat het leuk was, maar dat het zó in de smaak zou vallen, overtrof onze stoutste verwachtingen.”

Uiteindelijk werden het vijf verhaaltjes, die onder de titel *Potters Beesten* uitgroeiden tot de theaterhit van 1991. Een rode draad? “Nee hoor”, zegt Swarte. “We hebben gekozen voor de verhalen waarmee we zoveel mogelijk verschillende soorten poppenspel kunnen laten zien en waarmee we steeds op een andere manier

de verbeelding van het publiek kunnen prikkelen. Ze zijn inderdaad mierzoet. De uitgever van Potter eiste ieder jaar een boekje, het ene nog zoeter dan het andere. Tot Beatrix er op een gegeven moment schoon genoeg van had. Ze verhuisde naar Londen en heeft daar haar allerlaatste verhaal geschreven: *Het verhaal van mr. Todd*, dat eindigt wanneer de vos en de das vechtend achter de heuvel verdwijnen. Toen zag ook de uitgever in dat Potter er klaar mee was en dat het melkkoetje uitgemolken was.”

“Ga je mee in de verbeelding, dan heb je een geweldige avond.”

Het samenspel tussen mens en pop noemt Swarte een van de grote trucs. Een truc waar je maar al te graag intuït en die maakt dat je vaak niet weet waar je moet kijken: naar de poppen of naar de bespelers. Swarte: “Er wordt niets gecamoufleerd. Je ziet precies wat er gebeurt, dus ook de vier poppenspelers, waarmee van alles aan de hand is. Het zijn rivalen, ze zijn argwanend en eigenwijs. Die extra laag maakt het echt hilarisch. De muizen in het verhaal van *De kleermaker van Gloucester* zijn net zo groot als echte muizen, die zie je dus nauwelijks. Wat vooral de aandacht trekt zijn de spelers die de dieren tot leven brengen en ondertussen hun onderlinge ruzietjes uitvechten. Ga je mee in de verbeelding, dan heb je een geweldige middag of avond. Dan beleef je meer dan je van tevoren had gedacht te zullen beleven.”

Potters Beesten wordt in de theatermagazines aangekondigd als een 8+-voorstelling maar is, net als alle andere voorstellingen van Swarte, ook voor volwassenen geweldig leuk. “Bij de familievoorstellingen van het RO Theater slaagden we erin om zowel jong als oud aan hun trekken te laten komen. Enerzijds willen kinderen heel graag volwassen worden en met de ouderen meelachen. Anderzijds willen veel volwassenen voor eventjes mee in die fantasiewereld en veranderen in van pret schaterende kinderen”, aldus Swarte. “*Potters Beesten* was destijds een groot succes. We hebben toen al gezegd: als we oud zijn, gaan we dit nog een keer doen. Inmiddels ben ik de pensioengerechtigde leeftijd gepasseerd, dus het werd tijd om die belofte in te lossen. Daar komt bij dat ik vind dat je voorstellingen die hun waarde hebben bewezen niet van het repertoire moet gooien. Waarom zou je successtukken niet opnieuw brengen?” ✖